

Bruselj, 22. januar 2024
(OR. en)

5311/24

COHOM 4
COPS 6
CONUN 8
COASI 5
MAMA 9
COEST 26
COAFR 12
DEVGEN 5
CFSP/PESC 46

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	22. januar 2024
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	ST 5220 2023 INIT
Zadeva:	Sklepi Sveta o prednostnih nalogah EU v forumih ZN za človekove pravice za leto 2024

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o prednostnih nalogah EU v forumih ZN za človekove pravice za leto 2024, ki jih je Svet odobril na 4001. seji 22. januarja 2024.

Sklepi Sveta o prednostnih nalogah EU v forumih ZN za človekove pravice za leto 2024

1. **Človekove pravice, najsi državljanske, kulturne, ekonomske, politične ali socialne, so univerzalne, nedeljive, soodvisne in medsebojno povezane.** EU znova potrjuje svojo zavezanost človekovim pravicam v sedanjem negotovem mednarodnem okolju, ki ga zaznamuje vse več oboroženih spopadov, avtoritarizma, dezinformacij in zatiranja enakosti spolov.
2. V letu **vrha o prihodnosti** bo EU znova potrdila svojo zavezanost učinkovitemu multilateralizmu z nadaljnjo krepitvijo sistema Združenih narodov za človekove pravice, vključno z Uradom visokega komisarja za človekove pravice (OHCHR). EU vse države poziva, naj spoštujejo neodvisnost OHCHR ter v celoti sodelujejo z visokim komisarjem in njegovim uradom, hkrati pa mu zagotavljajo ustrezno financiranje. Človekove pravice in enakost spolov bi bilo treba dosledno vključiti v pakt za prihodnost, ki bi moral temeljiti na medsebojni povezavi med človekovimi pravicami, mirom in varnostjo ter trajnostnim razvojem. Vključevanje močne razsežnosti človekovih pravic v pakt za prihodnost in priprave na vrh o prihodnosti ter dopolnilni proces izvajanja **ciljev trajnostnega razvoja** so ključni dejavniki pri zagotavljanju, da nihče ni prezrt.

3. EU si bo še naprej prizadevala za krepitev spoštovanja, varstva in uresničevanja človekovih pravic ter bo za doseganje teh ciljev še naprej sodelovala z vsemi svetovnimi regijami, organizacijami in ustreznimi deležniki. Še naprej bo vse države pozivala, naj v celoti sodelujejo s **sistemom ZN za človekove pravice**, tudi s Svetom za človekove pravice in njegovimi mehanizmi, kot so posebni postopki in splošni redni pregled, preiskovalnimi organi s pooblastili ZN in organi za spremljanje pogodb. Prav tako bo vse države še naprej pozivala, naj spoštujejo mednarodno pravo na področju človekovih pravic ter Združenim narodom in mehanizmom za spremljanje človekovih pravic zagotovijo brezpogojen in neoviran dostop do svojih ozemelj.
4. EU znova potrjuje svojo odločno zavezanost spoštovanju, varovanju in uresničevanju vseh **ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic**, tudi pravice do izobraževanja, hrane, zdravja, socialne varnosti, ustrezne nastanitve in dostojnega dela, ter podpiranju ustreznih pobud v zvezi s tem. Še naprej bo podpirala univerzalni dostop do varne, zadostne in cenovno dostopne pitne vode, sanitarne ureditve in higiene ter poudarjala razsežnost človekovih pravic na navedenih področjih. Dejavno bo sodelovala v razpravah o spodbujanju človekove pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja. Še naprej bo spodbujala pravico do izobraževanja, povezavo z digitalno agendo, socialno in digitalno vključenost, enakost spolov in krepitev vloge vseh žensk in deklet ter nediskriminacijo. Tudi v prihodnje se bo zavzemala za kulturne pravice in varstvo kulturne dediščine.

5. EU si bo prizadevala za preprečevanje in odpravo kršitev in zlorab človekovih pravic, tudi s podpiranjem ustreznih pobud v okviru Tretjega odbora GS ZN in Sveta za človekove pravice. Še naprej bo obravnavala **odgovornost** za kršitve in zlorabe človekovih pravic ne glede na to, kje se zgodijo. EU se bo še naprej odločno zavzemala za to, da vsi storilci mednarodnih kaznivih dejanj odgovarjajo za svoja dejanja. Znova bo potrdila svojo neomajno podporo sistemu mednarodnega kazenskega pravosodja, zlasti Mednarodnemu kazenskemu sodišču (MKS), in svojo zavezanost spoštovanju Rimskega statuta ter ohranjanju neodvisnosti in integritete MKS. Spodbujanje kazenske odgovornosti je ključnega pomena za boj proti nekaznovanju grozodejstev in zagotavljanje sodnega varstva žrtev. V prizadevanju za prevzemanje odgovornosti bo EU pozivala ali podpirala pozive drugih k neodvisnim preiskavam kršitev in zlorab človekovih pravic ter kršitev mednarodnega humanitarnega prava, vključno s kršitvami, ki bi lahko pomenile mednarodna kazniva dejanja.
6. EU bo še naprej prevzemala vodilno vlogo pri **pobudah** v zvezi z Afganistanom, Belorusijo, Burundijem, DLRK, Eritrejo in Mjanmarom/Burmo. Prav tako se bo pripravljena odzvati na in obravnavati nove razmere na področju človekovih pravic, do katerih bi lahko prišlo v letu 2024. Kar zadeva Etiopijo, bo EU spremljala razvoj v zvezi z okvirom politike za tranzicijsko pravičnost in njegovim izvajanjem ter spodbujala k temu, naj prihodnja politika izpolnjuje regionalne in mednarodne standarde na področju človekovih pravic. Pozorno bo spremljala pobude v zvezi s Kambodžo, Srednjeafriško republiko, Demokratično republiko Kongo, Gruzijo, vključno z razmerami na področju človekovih pravic v gruzijskih regijah Abhaziji in Južni Osetiji, Haitijem, Iranom, Libijo, Malijem, Nikaragvo, Zasedenimi palestinskimi ozemlji, Rusko federacijo, Somalijo, Južnim Sudanom, Šrilanko, Sudanom, Sirijo, začasno zasedenimi ozemlji Ukrajine, vključno z Avtonomno republiko Krim in mestom Sevastopol, ter Jemnom, poleg tega pa bo spremljala in podpirala prizadevanja za demokratične volitve in spoštovanje človekovih pravic v Venezueli, vključno z izvajanjem sporazumov, podpisanih v Barbadosu, in osvoboditvijo političnih zapornikov. Dejavno bo sodelovala v **interaktivnih dialogih** z nosilci mandatov za posebne postopke ter v splošnih razpravah, da bi opozarjala na resne kršitve človekovih pravic.

7. EU bo obsodila sistematčne kršitve in zlorabe človekovih pravic v **Afganistanu**, zlasti diskriminacijo na podlagi spola s strani talibanov, usmerjeno zoper ženske in dekleta. To vključuje odrekanje pravice do izobraževanja za vse, svobode izražanja, gibanja in dela ter strogo omejevanje njihovega sodelovanja v javnem in družbenem življenju, vključno s prepovedjo zaposlovanja žensk v nevladnih organizacijah in ZN. EU bo pozivala tudi k varstvu pravic pripadnikov manjšin, vključno z etničnimi in verskimi manjšinami, kot so Hazari, ter LGBTI oseb. EU bo podpirala Misijo pomoči Združenih narodov v Afganistanu (UNAMA) v okviru njenega celovitega mandata z močnim poudarkom na človekovih pravicah, pa tudi mandat posebnega poročevalca o razmerah na področju človekovih pravic v Afganistanu in imenovanje posebnega odposlanca za Afganistan v skladu z Resolucijo VSZN 2721 (2023). Še naprej bo izpostavljala odgovornost talibanov, da zagotovijo spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter njihovo varstvo in uveljavljanje, ter poudarjala pomen odgovornosti. Talibane bo pozvala, naj izpolnijo obveznosti iz Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Konvencije o otrokovih pravicah, katerih pogodbenica je tudi Afganistan.

8. EU bo pozivala k mirni spravi in ponovni vzpostavitvi demokratične poti v **Mjanmaru/Burmi** ter podpirala prizadevanja Združenih narodov in ASEAN v zvezi s tem. Pozivala bo k večji skladnosti stališč v okviru sistema ZN, zlasti z racionalizacijo ukrepov različnih nosilcev mandatov in agencij ZN na terenu. Še naprej se bo zavzemala za pravičnost in odgovornost v zvezi z vsemi kršitvami in zlorabami ter pozivala k prenehanju vseh nasilnih dejanj mjanmarskega vojaškega režima po vsej državi, vključno z ustavitvijo ciljno usmerjenih napadov na civiliste in civilno infrastrukturo. Pozvala bo k brezpogojni in takojšnji izpustitvi vseh samovoljno pridržanih oseb, obsodila uporabo smrtne kazni, zlasti v luči vojaškega udara leta 2021, ter pozivala k ponovni vzpostavitvi demokratičnega procesa. Še naprej bo izražala podporo vsem prebivalcem in prebivalkam Mjanmara/Burme, vključno z Rohingejci in drugimi manjšinami. Pozivala bo k popolnemu, varnemu in neoviranemu humanitarnemu dostopu do vseh ljudi v stiski. EU se bo še naprej zavzemala za varno, trajnostno, dostojanstveno in prostovoljno vrnitev rohinških beguncev v kraje izvora, če bodo razmere to dopuščale. Podpirala bo mehanizme odgovornosti, vključno z neodvisnim preiskovalnim mehanizmom za Mjanmar (IIMM).

9. EU bo še naprej najostreje obsojala neizzvano in neupravičeno vojaško **agresijo** Rusije v **Ukrajini** ter njene nenehne kršitve mednarodnega prava o človekovih pravicah in mednarodnega humanitarnega prava v Ukrajini, vključno s samovoljnimi pridržanji, mučenjem, slabim ravnanjem, prisilnimi izginotji ter spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola. Rusijo in Belorusijo bo ponovno odločno pozvala, naj nemudoma zagotovita varno vrnitev vseh nezakonito deportiranih in preseljenih ukrajinskih otrok in drugega civilnega prebivalstva v Ukrajino. EU spodbuja nadaljnja prizadevanja, da bi poiskali odgovorne za vse mednarodne zločine in kršitve človekovih pravic, ki izhajajo iz ruske vojne agresije, pri čemer poudarja, da bi bilo treba zagotoviti odgovornost v najširšem pomenu, vključno s pravicami žrtev do sodnega varstva in odškodnin ter jamstvi, da se kršitve ne bodo ponovile. EU spodbuja nadaljnja prizadevanja, tudi v okviru vodilne skupine, za ustanovitev sodišča za pregon kaznivega dejanja agresije v Ukrajini, ki bi imelo čim širšo medregionalno podporo in legitimnost, in za vzpostavitev prihodnjega odškodninskega mehanizma; ponovno izraža podporo registru škode, povzročene med agresijo Ruske federacije v Ukrajini, ki ga je vzpostavil Svet Evrope in je prvi oprijemljiv korak v tej smeri. Izpostavlja svojo podporo preiskavam tožilca Mednarodnega kazenskega sodišča in podaljšanju mandata preiskovalne komisije za Ukrajino s strani Sveta za človekove pravice. EU bo zahtevala, da Rusija preneha agresijo, nemudoma, v celoti in brezpogojno umakne vse sile in vojaško opremo s celotnega ozemlja Ukrajine ter dosledno spoštuje suverenost, neodvisnost in ozemeljsko celovitost Ukrajine v okviru njenih mednarodno priznanih meja.

10. EU bo **DLRK** pozvala, naj obravnava ugotovitve preiskovalne komisije iz leta 2014 v zvezi s hudimi kršitvami in zlorabami človekovih pravic ter v luči prihodnjega splošnega rednega pregleda smotrno sodeluje s sistemom ZN za človekove pravice. Še naprej jo bo pozivala, naj sprejme ponudbe za dialog in začne ponovno sodelovati z mednarodno skupnostjo, tudi z vračanjem diplomatskega in humanitarnega osebja v DLRK. Odločno jo bo pozvala, naj spoštuje, varuje in uresničuje človekove pravice ter nemudoma reši problematiko ugrabitev.

11. EU v zvezi z **Izraelom in Zasedenimi palestinskimi ozemlji** odločno obsoja brutalne in neselektivne teroristične napade Hamasa v Izraelu 7. oktobra, med katerimi je bilo tudi spolno nasilje in nasilje na podlagi spola. EU poudarja pravico Izraela do obrambe in izpostavlja, da jo je treba uresničevati v skladu z mednarodnim pravom, vključno z mednarodnim humanitarnim pravom in mednarodnim pravom na področju človekovih pravic. EU bo še naprej pozorno spremljala razmere v Gazi in pozivala k spoštovanju človekovih pravic, pri čemer poudarja, da je treba vedno zagotavljati zaščito vseh civilistov v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom. Vse strani odločno pozivamo, naj spoštujejo mednarodno pravo, med drugim mednarodno pravo na področju človekovih pravic in mednarodno humanitarno pravo, ter opozarjamo, da je treba poiskati odgovorne za kršitve mednarodnega prava. EU bo ob ponovnem izražanju globoke zaskrbljenosti zaradi vse slabših humanitarnih razmer v Gazi pozvala k stalnemu, hitremu, varnemu in neoviranemu humanitarnemu dostopu in pomoči, da bi z vsemi potrebnimi ukrepi, tudi s povečanjem zmogljivosti na mejnih prehodih in prek namenske pomorske poti ter vključno s humanitarnimi koridorji in humanitarnimi premori, dosegli vse, ki so v stiski, hkrati pa zagotovili, da teroristične organizacije te pomoči ne bi zlorabljele. EU bo še naprej pozivala Hamas, naj takoj in brezpogojno izpusti vse talce, pri čemer ugotavlja, da je uporaba civilistov kot živih ščitov s strani Hamasa posebej obsojanja vredno grozodejstvo. Treba je olajšati delo agencij ZN ter zaščititi osebje ZN in humanitarno osebje. Novinarjev se ne sme napadati. EU bo pozvala k zaščiti vse civilne infrastrukture, vključno z zdravstvenimi ustanovami, šolami in prostori ZN, pa tudi druge infrastrukture, ki naj bi olajšala dostavo humanitarne pomoči. EU odločno obsoja nasilje naseljencev in poziva k odgovornosti. Naselbine so nezakonite po mednarodnem pravu. Izrael mora ustaviti širitev naselbin, preprečiti nasilje, ki ga izvajajo naseljenci, in zagotoviti, da bodo storilci odgovarjali za svoja dejanja. Pozivala bo k sodelovanju z vsemi mehanizmi ZN. EU je pripravljena prispevati k oživitvi političnega procesa na podlagi dvodržavne rešitve, tudi v okviru pobude Prizadevanja za dan miru, in pozdravlja diplomatske mirovne in varnostne pobude ter podpira organizacijo mednarodne mirovne konference v bližnji prihodnosti.

12. EU bo še naprej spremljala in obsojala sistematično in vse intenzivnejšo notranjo represijo nad civilno družbo in stigmatiziranimi skupinami, vključno z LGBTI osebami, v **Ruski federaciji**. Obsoja dejansko zapiranje prostora civilne družbe, utišanje javnega nestrinjanja, politične opozicije in neodvisnih medijev, pomanjkanje neodvisnosti sodstva in jamstev za pošteno sojenje, mučenje in slabo ravnanje ter samovoljna pridržanja. Rusijo bo še naprej pozivala, naj v celoti sodeluje z vsemi mednarodnimi in regionalnimi mehanizmi za spremljanje človekovih pravic ter v vseh posebnih postopkih v zvezi z razmerami na področju človekovih pravic v Ruski federaciji. Rusijo bo pozvala, naj izpusti vse politične zapornike.
13. EU bo še naprej odločno obsojala kršitve človekovih pravic v **Belorusiji**, pri čemer opozarja na poročilo visokega komisarja za človekove pravice, da v Belorusiji še vedno prihaja do sistematičnih, razširjenih in hudih kršitev človekovih pravic. Po navedbah visokega komisarja bi lahko nekatere od teh kršitev človekovih pravic pomenile zločine proti človeštvu. EU bo beloruske oblasti odločno pozvala, naj ustavijo notranjo represijo ter nemudoma in brezpogojno izpustijo in rehabilitirajo vse politične zapornike. Še naprej jih bo odločno pozivala tudi, naj v celoti sodelujejo z mednarodnimi in regionalnimi mehanizmi za spremljanje človekovih pravic. Pozvala jih bo, naj takoj prenehajo sodelovati v vojni agresiji Rusije v Ukrajini in ustavijo instrumentalizacijo migrantov v politične namene. EU si bo prizadevala zagotoviti, da bodo vse slabše razmere na področju človekovih pravic v Belorusiji ostale med prednostnimi nalogami Sveta za človekove pravice.

14. EU bo pozivala k prenehanju kršitev mednarodnega humanitarnega prava ter kršitev in zlorab človekovih pravic s strani vseh udeleženi v konfliktu v Siriji, zlasti s strani režima in njegovih zaveznikov, ter ponovno poudarila, da morajo vse strani, odgovorne za kršitve mednarodnega humanitarnega prava ter kršitve in zlorabe človekovih pravic, vključno s spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola, odgovarjati za svoja dejanja. Znova bo poudarila, da je nujno zagotoviti varen, popoln, neoviran in trajen dostop humanitarnih organizacij, tudi do zaporov ali prostorov za pridržanje. Še naprej bo podpirala neodvisno mednarodno preiskovalno komisijo ter mednarodni nepristranski in neodvisni mehanizem (IIIM) ter znova pozvala, naj se razmere v Siriji predložijo Mednarodnemu kazenskemu sodišču. EU pozdravlja ustanovitev neodvisne institucije za pogrešane osebe v Sirski arabski republiki in je pripravljena to novo institucijo podpirati. Ugotavlja, da pogoji za prostovoljno, varno in dostojanstveno vračanje sirskih beguncev, kot jih opredeljuje UNHCR, trenutno niso vzpostavljeni. Edina pot do trajnega miru v Siriji je politična rešitev v skladu z RVSZN 2254.
15. EU bo še naprej obsojala kršitve človekovih pravic v **Iranu** in iranske oblasti pozivala, naj spoštujejo človekove pravice, zlasti pravice žensk in deklet ter pravice pripadnikov verskih in etničnih manjšin, svobodo mnenja in izražanja, svobodo veroizpovedi ali prepričanja ter pravico do mirnega zbiranja. Iransko vlado bo pozvala, naj ustavi usmrčitve in začne izvajati dosledno politiko za odpravo smrtne kazni ter v celoti sodeluje z mehanizmi ZN za ugotavljanje odgovornosti za kršitve človekovih pravic, zlasti z neodvisno misijo za ugotavljanje dejstev, ki jo je ustanovil Svet za človekove pravice. Prav tako bo odločno pozvala k izpustitvi vseh samovoljno pridržanih posameznikov, vključno s tujimi in dvojnimi državljani, ter vsem pridržanim osebam zagotovila ustrezen postopek.

16. EU bo obsodila hude kršitve in zlorabe človekovih pravic v Sudanu, vključno s številnimi poročili o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola ter kršitvah otrokovih pravic. Globoko je zaskrbljena zaradi poročil o množičnem nasilju nad civilisti in etničnem čiščenju, zlasti v Zahodnem Darfurju, pa tudi zaradi velikega števila ljudi, ki potrebujejo humanitarno pomoč, in notranje razseljenih oseb. EU bo vse strani v konfliktu pozvala, naj izpolnijo in spoštujejo svoje obveznosti v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom, ustavijo napade na civilno infrastrukturo ter zagotovijo neomejen, pravočasen in varen humanitarni dostop po vsej državi. Znova bo poudarila, da morajo vsi storilci kaznivih dejanj prevzeti odgovornost za svoja dejanja, da bi prekinili krog nekaznovanosti. Podpirala bo delo MKS in ZN, tudi prek Urada visokega komisarja ZN za človekove pravice in novo imenovanega osebnega odposlanca generalnega sekretarja ZN za Sudan, pri čemer bo Sudan pozvala, naj sodeluje pri mandatih imenovanega neodvisnega strokovnjaka v Sudanu in neodvisne mednarodne misije za ugotavljanje dejstev o kršitvah in zlorabah človekovih pravic v državi.

17. EU bo še naprej opozarjala, da je resno zaskrbljena zaradi razmer na področju človekovih pravic **na Kitajskem**, tudi v Tibetu, Notranji Mongoliji, Hongkongu in Šindžjangu. Kitajsko bo še naprej spodbujala k učinkovitemu sodelovanju z Uradom visokega komisarja in vsemi mednarodnimi mehanizmi za človekove pravice, tudi pri izvajanju priporočil iz poročila o oceni stanja na področju človekovih pravic v Šindžjangu. EU bo še naprej namenjala posebno pozornost doslednemu uresničevanju človekovih pravic in uveljavljanju temeljnih svoboščin, zlasti svobode mnenja in izražanja, združevanja in mirnega zbiranja, svobode veroizpovedi ali prepričanja, pa tudi zaščiti pravic žensk in deklet, ohranjanju kulturne identitete ter odpravi prisilnega dela in prevzgojnih taborišč, tudi glede na splošni redni pregled Kitajske. Še naprej bo pozorno spremljala posamezne primere v zvezi z zagovorniki človekovih pravic, vključno s tistimi, ki sodelujejo z mehanizmi ZN. Kitajsko bo pozvala, naj spoštuje, varuje in uresničuje človekove pravice za vse, vključno z Ujguri, Tibetanci in pripadniki etničnih, verskih in jezikovnih manjšin. EU bo kitajsko vlado in hongkonške oblasti odločno pozivala, naj ponovno vzpostavijo dosledno spoštovanje pravne države in človekovih pravic, ter ponovno izrazila zaskrbljenost glede izpolnjevanja predhodnih zavez Kitajske v zvezi s Hongkongom. Pripravljena je sodelovati s Kitajsko, kadar je to mogoče in ob doslednem spoštovanju univerzalnih človekovih pravic, na primer pri vprašanjih, kot so ekonomske, socialne in kulturne pravice, v večstranskih forumih.
18. EU bo poudarila, da še naprej podpira spodbujanje trajnega in vzdržnega miru med Armenijo in Azerbajdžanom na podlagi načel priznavanja suverenosti, nedotakljivosti meja in ozemeljske celovitosti. Izpostavila bo pomen zagotavljanja pravic in varnosti **Armencev iz Gorskega Karabaha** ter vzpostavitve pogojev za prostovoljno, varno, dostojanstveno in trajno vrnitev beguncev in razseljenih oseb v Gorski Karabah, zlasti njihove pravice do dostojnega življenja v njihovih domovih brez ustrahovanja ali diskriminacije. Poleg tega je treba učinkovito varovati in zagotavljati kulturno dediščino in lastninske pravice lokalnega prebivalstva.

19. Poleg tega od Turčije kot države kandidatke za članstvo v EU in dolgoletne članice Sveta Evrope pričakuje, da bo spoštovala svoje zaveze.
20. Kar zadeva **tematske prednostne naloge**, bo EU še naprej odločno nasprotovala **smrtni kazni** v vseh primerih in v vseh okoliščinah ter spodbujala nadaljnjo ratifikacijo drugega fakultativnega protokola k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah, ki je bil sprejet pred 35 leti. Vse preostale države, ki smrtno kazen še vedno izvajajo, bo pozvala, naj jo odpravijo ali kot prvi korak k njeni odpravi ohranijo ali uvedejo moratorij nanjo. Države z moratorijem bo spodbujala, naj smrtno kazen zakonsko odpravijo. Angažirala se bo že v zgodnji fazi, da bi v skladu s svojo nedvoumno zavezanostjo odpravi smrtne kazni prispevala k ustvarjanju podpore za 10. resolucijo GS ZN o moratoriju na uporabo smrtne kazni.
21. EU bo ob 40. obletnici Konvencije proti mučenju še naprej obsojala **mučenje** in drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kazni po vsem svetu ter javno nasprotovala samovoljnim aretacijam in pridržanjem. Poleg tega bo znova pozvala k vsesplošni ratifikaciji in učinkovitemu izvajanju Konvencije ZN proti mučenju in njenega izbirnega protokola. Še naprej bo podpirala globalno Združenje za prepoved trgovine z izdelki za mučenje in razmislila o nadaljnjih ukrepih za prepoved trgovine z blagom, ki se uporablja za izvršitev smrtne kazni in mučenje.

22. EU bo vse države po svetu pozvala, naj zagotovijo pravilno delovanje demokratičnih institucij, spoštovanje pravne države in načel dobrega upravljanja, vključujoče družbe in neodvisnost sodstva ter preprečujejo nekaznovanost in korupcijo in se borijo proti njima. Korupcija spodkopava uresničevanje in uživanje vseh človekovih pravic, pa tudi demokracijo, zaupanje v institucije in pravno državo.
23. EU bo ponovno potrdila svojo odločno zavezanost spodbujanju in varstvu pravice do **svobode veroizpovedi ali prepričanja** za vse posameznike po vsem svetu. Zagovarjala in varovala bo pravico vsakogar do pripadanja ali nepripadanja veroizpovedi ali do prepričanja, do izražanja ali spremembe veroizpovedi ali prepričanja, hkrati pa obsojala kriminalizacijo verskega odpadništva in zlorabo zakonov o bogokletstvu. EU bo obsojala diskriminacijo, nestrpnost, nasilje in preganjanje na podlagi veroizpovedi ali prepričanja ter zavračala vse oblike spodbujanja verskega sovraštva.
24. EU bo okrepila svojo podporo za ohranjanje pravice do **svobode mnenja in izražanja** na spletu in drugje. Še naprej bo odločno podpirala svobodo medijev ter obsojala nadlegovanje, grožnje in napade, usmerjene zoper novinarje, blogerje in druge medijske delavce. Tudi v prihodnje bo opozarjala na večji državni nadzor nad spletnim prostorom in se proaktivno borila proti tujim manipulacijam z informacijami ter spodbujala neoporečnost informacij v boju proti dezinformacijam. Še naprej si bo prizadevala za ohranjanje **akademske svobode** in zaščito ogroženih članov akademske skupnosti. Prav tako bo še naprej varovala in spodbujala pravico do **svobode mirnega zbiranja in združevanja** ter obsojala ustrahovanje, grožnje in nasilje, usmerjene zoper miroljubne protestnike.

25. EU bo dejavno spodbujala univerzalne človekove pravice in temeljne svoboščine, pravno državo in demokratična načela za razvoj, uporabo in upravljanje **digitalnih tehnologij**, vključno z umetno inteligenco, internetom in digitalnim prostorom, v skladu s svojim pristopom k digitalnim tehnologijam, ki je osredotočen na človeka in temelji na človekovih pravicah, ter ob opiranju na svoja prizadevanja za regulacijo umetne inteligence, ki ustreza svojemu namenu. Spodbujala bo odgovorno, varno in zaupanja vredno zasnovo, razvoj, uvajanje, ocenjevanje in uporabo umetne inteligence v skladu z mednarodnim pravom o človekovih pravicah ter bo še naprej opozarjala na posledice blokiranja dostopa do interneta, spletne cenzure in nezakonitega spletnega nadzora. Še naprej bo pozivala k zaščiti državljanskega prostora na spletu, da bi okrepili varstvo podatkov in spodbujali odgovorno upravljanje platform, tudi z namenom boja proti dezinformacijam in kibernetiski kriminaliteti ter spletnemu nadlegovanju in zlorabam na podlagi spola, ki jih omogoča tehnologija. EU bo spodbujala odprt, brezplačen, varen in interoperabilen internet, vključno z zaščito njegove večdeležniške osnove. Zagotovila bo, da se ta načela ustrezno upoštevajo v prihodnjih procesih ZN na digitalnem področju, na primer v globalnem digitalnem dogovoru, kar bo skupaj z morebitnimi odločitvami v zvezi s prihodnjim globalnim okvirom za upravljanje umetne inteligence uvrščeno med njene ključne prednostne naloge. V ta namen bo posebno pozornost namenila priporočilom svetovalnega odbora na visoki ravni za umetno inteligenco pod okriljem generalnega sekretarja ZN, pa tudi poročilu zadevnega odbora, ki bo izdano pred vrhom o prihodnosti leta 2024. Hkrati bo še naprej sodelovala na digitalnem področju v okviru strategije Global Gateway, da bi premostila digitalni razkorak in omogočila, da bi digitalne tehnologije, vključno z umetno inteligenco, pospeševale doseganje ciljev trajnostnega razvoja.

26. EU bo dejavno podpirala, spodbujala in opolnomočila raznoliko in neodvisno civilno družbo, ki je temelj demokratične družbe. Odločno bo obsodila vse oblike povračilnih ukrepov proti **zagovornikom človekovih pravic** in organizacijam civilne družbe, tudi tistim, ki sodelujejo, si prizadevajo za sodelovanje ali so sodelovali s sistemom ZN, ter bo še naprej spodbujala polno in smotrno sodelovanje civilne družbe v vseh forumih ZN. Posebej se bo posvetila tudi posebnim tveganjem, s katerimi se soočajo nekatere kategorije zagovornikov človekovih pravic, ki so na spletu in drugje pogosto žrtve diskriminacije, nasilja in nadlegovanja, zlasti zagovornice človekovih pravic, zagovorniki pravic mladih, zagovorniki pravic v zvezi z okoljem, zemljiškimi vprašanji in domorodnimi ljudstvi, zagovorniki pravic LGBTI oseb, pravic pripadnikov narodnih ali etničnih, verskih in jezikovnih manjšin ter zagovorniki pravic delavcev. Prevezla bo vodilno vlogo pri spodbujanju varnega in spodbudnega okolja za civilno družbo in zagovornike človekovih pravic, vključno s tistimi, ki so dejavni v izgnanstvu. Posebno pozornost bo namenila nezakonitemu spletnemu nadzoru ter razmislila o ukrepih za preprečevanje in obravnavanje mednarodne represije; spodbujala bo ukrepe v ZN za obravnavanje tega vse hujšega svetovnega pojava. EU bo nasprotovala tudi pravnim in upravnim ukrepom, ki zmanjšujejo prostor civilne družbe, kot so ovire za registracijo nevladnih organizacij, omejitve dostopa do virov, zapletena pravila za preverjanje in pretirane zahteve glede poročanja. Tesno bo sodelovala z visokim komisarjem ZN za človekove pravice in v posebnih postopkih, da bi zagotovila upoštevanje stališč civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic.

27. EU bo v skladu s svojimi mednarodnimi zavezami še naprej odločno spodbujala in krepila prizadevanja za **enakost spolov**, med drugim tudi z vključevanjem enakosti spolov v nacionalne in tematske okvire, da bi lahko vse ženske in dekleta pospešeno in v celoti uživale vse človekove pravice ter da bi okrepili njihovo vlogo. Še naprej bo spodbujala vključevanje vidika spola v mirovne in varnostne pobude, tudi z izvajanjem RVSZN 1325 o ženskah, miru in varnosti in nadaljnjih resolucij ter s krepitvijo polnega, enakopravnega in smotrnega sodelovanja ter vodilne vloge žensk in deklet pri preprečevanju in reševanju konfliktov v celotnem ciklu konfliktov. EU bo v vseh ustreznih forumih izkoristila vsako priložnost za nadaljnje uresničevanje teh zavez, tudi v Komisiji za položaj žensk ter Komisiji za prebivalstvo in razvoj, ter za poudarjanje, da je potreben ambiciozen in preobrazben pristop, da bi odpravili temeljne vzroke in dejavnike tveganja v zvezi z neenakostjo med spoloma, diskriminacijo ter nasiljem nad ženskami in dekleti. Tudi v prihodnje si bo kar najbolj prizadevala za preprečevanje in odpravo vseh oblik spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, tako na spletu kot drugje, vključno z nasiljem v družini in nasiljem v intimni partnerski zvezi, porokami otrok, zgodnjimi in prisilnimi porokami, pohabljanjem ženskih spolnih organov in drugimi škodljivimi praksami, usmerjenimi zoper ženske in dekleta. Še naprej bo spodbujala možne sinergije z obstoječimi procesi na tem področju, na primer s Forumom za generacijsko enakost pod okriljem Agencije ZN za ženske, v katerem sodeluje več držav članic EU. EU se bo zavzemala za to, da si mora celotna družba prizadevati za vključitev moških in dečkov kot zaveznikov in kot tistih, ki imajo od tega koristi, v prizadevanja za odpravljanje vseh neenakosti med spoloma, obravnavanje diskriminatornih zakonov, boj proti diskriminatornim družbenim normam in spolnim stereotipom ter odpravljanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola. Ponovno poudarja, da bo odločno podpirala enakopravno, polno, učinkovito in smotno sodelovanje žensk in mladih v vsej njihovi raznolikosti, tudi na vseh področjih javnega in političnega življenja, v skladu z Akcijskim načrtom EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024. Ob 45. obletnici Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW) in 25. obletnici njenega izbirnega protokola bo EU še naprej spodbujala ratifikacijo in izvajanje teh instrumentov.

28. EU ostaja zavezana zagovarjanju, varstvu in uveljavljanju vseh človekovih pravic ter doslednemu in učinkovitemu izvajanju Pekinških izhodišč za ukrepanje in akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, pa tudi sklepnih dokumentov konferenc o njunem pregledu; v zvezi s tem bo še naprej dejavna tudi na področju **spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic**. Ob tem znova potrjuje zavezanost zagovarjanju, varstvu in uresničevanju pravice vseh posameznikov, da imajo popoln nadzor nad tem, kar je povezano z njihovo spolnostjo ter spolnim in reproduktivnim zdravjem, ter da o tem odločajo svobodno in odgovorno, brez diskriminacije, prisile in nasilja. Poleg tega poudarja, da je v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem potreben vsesplošen dostop do kakovostnih in cenovno dostopnih celostnih informacij, izobraževanja, vključno s celostno spolno vzgojo, ter storitev zdravstvenega varstva.
29. EU bo tudi v prihodnje ostro nasprotovala vsem oblikam **diskriminacije** in okrepila ukrepe za boj proti njim, posebno pozornost pa bo namenila večplastnim in presečnim oblikam diskriminacije, med drugim na podlagi spola, rase, etničnega ali socialnega porekla, veroizpovedi ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti in spolne identitete. Ponovno poudarja, da je zavezana enakosti in nediskriminaciji, pravici vseh oseb do uživanja vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter zaščiti tistih, ki so v prikrajšanem, ranljivem in marginaliziranem položaju. EU bo ponovno potrdila odločno zavezanost spoštovanju, varovanju in uresničevanju polnega in enakopravnega uživanja človekovih pravic LGBTI oseb ter izrazila zaskrbljenost zaradi alarmantne stopnje nasilja, diskriminacije in stigmatizacije LGBTI oseb po vsem svetu. Sodelovala bo v okviru mandatov ZN s poudarkom na boju proti nasilju in vsem oblikam diskriminacije ter še naprej odločno podpirala delo ZN v zvezi s tem.

30. EU bo še naprej v celoti zavezana odpravi **rasizma**, rasne diskriminacije, ksenofobije in s tem povezane nestrpnosti. Njeno ukrepanje na tem področju temelji na trdnem pravnem okviru, ki vključuje tudi akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025 in ki se je razvijal z leti v skladu z Mednarodno konvencijo o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije (ICERD), ta pa je in bi morala ostati podlaga za ukrepanje proti rasizmu, rasni diskriminaciji, ksenofobiji, sovražnemu govoru in nestrpnosti. EU bo nadaljevala svoje dolgoletno dejavno in konstruktivno sodelovanje z vsemi mehanizmi ZN s področja boja proti rasizmu, ne glede na to, ali je podprla vzpostavitev zadevnega mehanizma ali ne, obenem pa bo dosledno pozivala k racionalizaciji in poenostavitvi obstoječih mehanizmov. Še naprej bo poudarjala, da je treba zagotoviti vsesplošno ratifikacijo ICERD ter njeno dosledno in učinkovito izvajanje ter da je treba izvajati deklaracijo in akcijski program iz Durbana. Poleg tega bo še naprej smotrno sodelovala pri pogajanjih o osnutku deklaracije ZN o spoštovanju, varstvu in uresničevanju človekovih pravic ljudi afriškega porekla.

31. EU bo še naprej zagovarjala **pravice otrok**, pri čemer bo dajala prednost zaščiti otrok pred vsemi oblikami nasilja, splošnemu dostopu do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, s posebnim poudarkom na pravici deklet do izobraževanja in tudi tistih, ki so v prikrajšanem, ranljivem in marginaliziranem položaju, vključno z otroki iz domorodnih skupnosti in otroki, ki pripadajo manjšinam, tudi narodnim in etničnim manjšinam, ter invalidnimi otroki. Še naprej bo namenjala posebno pozornost otrokom, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi, ter preprečevanju in odpravi hudih kršitev proti njim na podlagi okrepljenega usklajevanja z mehanizmi in partnerji ZN. Tudi v prihodnje bo ukrepala proti pohabljanju ženskih spolnih organov ter zgodnjim in prisilnim porokam ter porokam otrok. Še naprej si bo prizadevala za izkoreninjenje revščine otrok in vseh oblik diskriminacije otrok. Obravnavala bo pravice otrok v digitalnem prostoru, da bi vsem otrokom zagotovili varno spletno izkušnjo brez kakršnih koli oblik nasilja.
32. EU bo okrepila ukrepe, da bi pri **starejših** spodbujala polno uživanje vseh njihovih človekovih pravic. Še naprej bo zavezana krepitvi človekovih pravic starejših na vseh področjih življenja, zlasti pri dolgotrajni oskrbi, pri čemer bo podpirala prizadevanja za boj proti starizmu in diskriminaciji na podlagi starosti ter krepitev medgeneracijskih dejavnosti in solidarnosti. V zvezi s tem bo EU smotrno sodelovala z Odprto delovno skupino ZN za staranje in je pripravljena sodelovati v procesu ugotavljanja morebitnih vrzeli pri varstvu človekovih pravic starejših, da bi jih najbolje odpravili.

33. EU bo še naprej zagovarjala pravice **domorodnih ljudstev** iz Deklaracije ZN o pravicah domorodnih ljudstev in mednarodnega prava o človekovih pravicah ter bo v zvezi s tem dejavno sodelovala v vseh ustreznih forumih, v katerih se razpravlja o njihovih pravicah. Še naprej bo dejavno sodelovala v vseh prizadevanjih za to, da bi bila udeležba predstavnikov in institucij domorodnih prebivalcev v ustreznih organih Združenih narodov, med drugim tudi na zasedanjih Sveta za človekove pravice, pri vprašanjih, ki jih zadevajo, res celovita, učinkovita in smotrna. Poudarila bo pomen zaščite zagovornikov človekovih pravic domorodnih ljudstev, tudi v zvezi z zemljišči in naravnimi viri ter varstvom okolja, biotske raznovrstnosti in podnebja, ter zagotavljanja, da se lahko zavzemajo za človekove pravice brez strahu pred povračilnimi ukrepi. Spodbujala bo celovito, učinkovito in smotno udeležbo ter vodstveno vlogo pripadnic domorodnih skupnosti. Poudarila bo, kako pomembno je, da se otrokom iz domorodnih skupnosti zagotovi dostop do izobraževanja v njihovem jeziku in kulturi.
34. Zaščita pravic pripadnikov **manjšin** je ključnega pomena. EU bo tudi v prihodnje vse države pozivala, naj spoštujejo, varujejo in uresničujejo človekove pravice pripadnikov manjšin, kot je določeno v Deklaraciji o pravicah pripadnikov narodnih ali etničnih, verskih in jezikovnih manjšin. Zavzemala se bo za njihovo pravico do učinkovitega sodelovanja v kulturnem, verskem, družbenem, gospodarskem in javnem življenju. Nasprotovala bo vsem oblikam spodbujanja k nasilju ali sovraštvu ter sovražnemu govoru na spletu in drugje, obenem pa se bo dosledno zavzemala za pravico do svobode mnenja in izražanja. Še naprej bo v vseh ustreznih forumih obravnavala vprašanja, povezana s pripadniki manjšin.

35. EU bo še naprej podpirala ukrepe za obravnavanje posledic, ki jih imajo **podnebne spremembe**, izguba biotske raznovrstnosti, onesnaženost in degradacija okolja za polno uživanje vseh človekovih pravic. Za uspešen boj proti tem pojavom je ključen pristop, ki temelji na človekovih pravicah. V zvezi s tem bo EU spodbujala pomembno vlogo zagovornikov človekovih pravic v zvezi z okoljem in domorodnimi ljudstvi. Dejavno bo sodelovala v razpravah o spodbujanju človekove pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja ter v zvezi s tem spodbujala vključevanje in nediskriminacijo. Prav tako bo dejavno sodelovala pri resolucijah ZN o povezavi med človekovimi pravicami, podnebjem in okoljem, tudi glede na izide konference COP 28.
36. EU bo ponovno potrdila svojo zavezanost doslednemu izvajanju vseh treh razsežnosti Agende 2030. Ponovno bo poudarila svoje stališče, da vključujočega in trajnostnega razvoja ne more biti brez doslednega uresničevanja vseh človekovih pravic za vse. V tem duhu bo še naprej prispevala k izvajanju Agende 2030, in sicer z uporabo pristopa k razvojnemu sodelovanju, ki temelji na človekovih pravicah, obenem pa zagotavlja, da nihče ni prezrt. Ta pristop prispeva k **pravicam do razvoja**, ki temelji na tem, da so vse človekove pravice univerzalne, nedeljive, medsebojno povezane, soodvisne in se vzajemno krepijo, pri čemer so posamezniki imetniki pravic, države pa nosilke dolžnosti. EU bo še naprej sodelovala v procesu priprave pravno zavezujočega instrumenta o pravicah do razvoja, ne da bi pri tem prejudicirala svoje končno stališče, da bi bil osnutek besedila v celoti skladen z mednarodnim pravom na področju človekovih pravic.

37. EU bo pri spodbujanju izvajanja vodilnih načel ZN o **podjetjih in človekovih pravicah** po vsem svetu še naprej sodelovala z Urdom visokega komisarja za človekove pravice in delovno skupino ZN za podjetja in človekove pravice. Še naprej bo podpirala sprejetje nacionalnih akcijskih načrtov s strani držav članic in partnerskih držav ter oblikovala celovit okvir EU za izvajanje vodilnih načel ZN, pri čemer bo upoštevala načrt ZN za vodilna načela ZN za naslednje desetletje o podjetjih in človekovih pravicah. Okrepila bo svoje sodelovanje v forumih ZN, pri čemer bo upoštevala zakonodajni in drug razvoj v EU, zlasti kar zadeva skrbni pregled v podjetjih glede trajnostnosti, kot podlago za dejavno sodelovanje v razpravah ZN o pravno zavezujočem instrumentu o podjetjih in človekovih pravicah, temelječem na soglasju, da bi izboljšali zaščito žrtev in ustvarili enake konkurenčne pogoje na svetovni ravni.
38. Terorizem, nasilni ekstremizem in organizirani kriminal resno ogrožajo mir in varnost. Boj proti terorizmu ne sme kršiti človekovih pravic, temeljnih svoboščin ali mednarodnega humanitarnega prava. EU vse države poziva, naj pri odzivih na terorizem in organizirani kriminal dosledno spoštujejo mednarodno pravo. Preiskovanje in pregon primerov **terorizma** morata potekati v skladu z načeli pravne države in mednarodnim pravom na področju človekovih pravic, pri čemer so v središču pravice žrtev.

39. EU bo okrepila ukrepe za zagotavljanje spoštovanja mednarodnega prava v zvezi z begunci, notranje razseljenimi osebami in migranti, pri čemer bo posebno pozornost namenila osebam v ranljivem položaju. Še naprej bo omogočala priložnosti za zakonite migracijske poti ob doslednem spoštovanju nacionalnih pristojnosti ter vse države pozivala, naj onemogočajo trgovino z ljudmi in tihotapljenje ljudi, zaščitijo žrtve in ozaveščajo morebitne žrtve, pri čemer naj bodo zlasti pozorne na vidik spola in otrok, ter poskrbijo za učinkovit pregon storilcev. Tudi v prihodnje bo odločno obsojala hibridne napade držav, vključno z instrumentalizacijo migrantov v politične namene s strani tretjih držav, ter si prizadevala preprečevati tovrstne dejavnosti ob doslednem spoštovanju človekovih pravic in mednarodnega prava.
40. EU bo vse partnerje pozvala, naj **si skupaj prizadevajo za ohranjanje in spodbujanje človekovih pravic** po vsem svetu ter okrepijo partnerstva. Prepričana je, da spodbujanje, varstvo in uveljavljanje človekovih pravic vsem deležnikom prinašajo številne koristi, tudi pri trajnostnem razvoju, miru in varnosti ter spodbujanju enakopravnih, raznolikih, pluralističnih in vključujočih družb.
-